

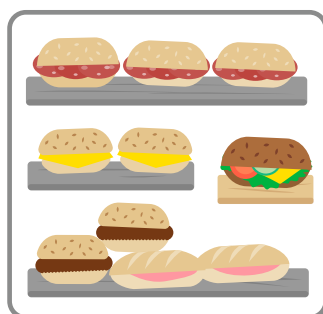
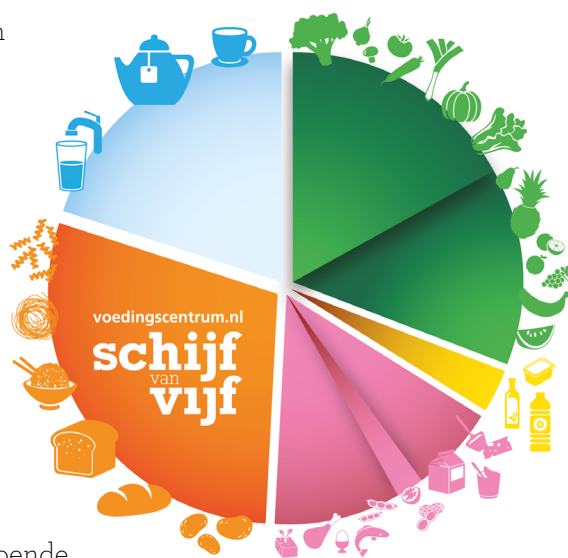
WERKEN AAN EEN GEZONDERE EN DUURZAMERE EETOMGEVING

Checklist Richtlijn Eetomgevingen

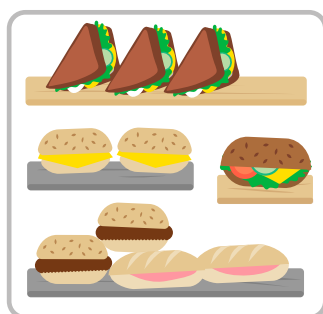
Help mensen om gezonder en duurzamer te kiezen! Hoe? Door je aanbod stap voor stap aan te passen richting de Schijf van Vijf en de gezondere en duurzamere keuzes opvallend te presenteren. Met deze tool breng je jullie aanbod en gebruikte presentatietechnieken in kaart. Bepaal op basis daarvan je ambitie.

HOE WERKT DEZE CHECKLIST?

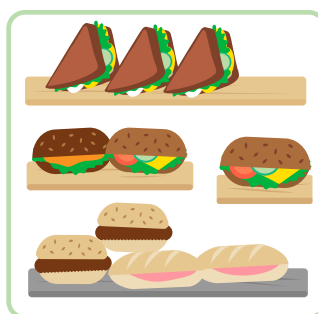
1. Vul de checklist in, dit hoeft alleen voor de productcategorieën en presentatietechnieken die voor jullie van toepassing zijn.
2. Hebben jullie meerdere uitgiftepunten? Denk aan een restaurant, koffi corner, bar, kiosk of kraam. Vul dan per uitgiftepunt deze checklist in (dat wil zeggen: de relevante onderdelen). Is dit te veel in één keer? Onze tip: begin met de meest opvallende, bestverkopende uitgiftepunten!
3. Hebben jullie een of meerdere automaten met bijvoorbeeld dranken of snacks? Vul de verhouding van het aanbod van je automaat dan alleen in bij het checklist-onderdeel Automaten. Om te zien wat gezonde keuzes zijn kun je bij de productcategorieën kijken.
4. De checklist geeft je grofweg een idee over de verhouding gezond/ongezond. Je hoeft je producten niet exact te tellen, een globale inschatting van de verhouding gezond/ongezond is voldoende om vervolgstappen te bepalen. Maar wil je tóch tellen? Dat kan. Gebruik dan onze tel-hulp die je vindt in deze checklist.
5. Bepaal na het invullen van de checklist je volgende stap: hoe schuiven jullie op richting de Schijf van Vijf? Pak het stap voor stap aan, het hoeft niet gelijk perfect.

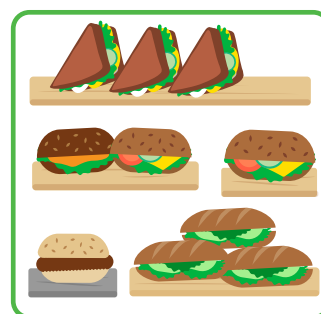
☐ (Bijna) geen
gezondere keuzes

☐ Minder dan de helft is
een gezondere keuze

☐ Meer dan de helft is
een gezondere keuze

☐ (Bijna) alleen
gezondere keuzes

In deze checklist (kijk wat voor jou van toepassing is)

AANBOD:

- Welk eten en/of drinken bied je aan in de volgende productcategorieën?
  - Dranken
  - Snacks
  - Belegde broodjes
  - Losse broodsoorten
  - Los beleg
  - Gerechten
- Wat bied je aan in automaten?

Gezond eten draagt bij aan een beter milieu

We vragen bij sommige productcategorieën of je ook vegetarische of plantaardige producten aanbiedt. Meer plantaardig eten is namelijk gezond én goed voor het milieu. En wist je dat je ook door minder snacks en zoete dranken aan te bieden goed bezig bent voor het milieu? Bijvoorbeeld fruit of kraanwater kost namelijk minder energie om te produceren dan snoep of frisdrank.

PRESENTATIE:

- Opvallende plaatsen
- Presentatie- en verkooptechnieken
- Beeld- en reclamemateriaal en sponsoring

VOORKOM VOEDSELVERSPILLING:

- Check welke maatregelen je inzet om voedselverspilling te verminderen.

Aan de slag!

AANBOD:

WELK ETEN EN/OF DRINKEN BIED JE UITGESTALD AAN?

1. In een gezondere eetomgeving bied je water, en groente of fruit aan. Doen jullie dat al?

	Nee	Ja
Kraanwater	☐	☐
Watertap	☐	☐
Flesjes water	☐	☐
Verse (snack)groente en/of fruit	☐	☐

2. Bekijk je aanbod per productcategorie

Let op! Reken bij het aanbod alles mee wat je hebt uitgestald, in het schap hebt en op de menukaart hebt staan. Denk ook aan de verhoudingen. Heb je bijvoorbeeld 10 bananen en 5 zakjes chips? Dan is je gezonde aanbod dus twee keer zo groot als het ongezonde aanbod, en niet gelijk.

We maken onderscheid tussen:

- Schijf van Vijf-producten
- Dagkeuzes
(iets kleins buiten de Schijf van Vijf)
- Weekkeuzes
(wat groters buiten de Schijf van Vijf)

Criteria voor een dagkeuze

Een dagkeuze bevat per verpakkingseenheid/portie maximaal 75 kcal, 1,7 gram verzadigd vet en 0,5 gram zout. Bij koffie en thee geldt daarbij: geen suiker of alcohol.

- Voor frisdranken en sappen bevat een dagkeuze maximaal 4 kcal per 100 milliliter en per portie maximaal 1,7 gram verzadigd vet, 0,5 gram zout en geen alcohol.

Maaltijden: maximaal 2 dagkeuzes.

Lees meer op www.voedingscentrum.nl/gezonderekeuzes

DRANKEN

Welke dranken bied je aan? Bijvoorbeeld...

Dit zijn de gezondere keuzes

Weekkeuze	Dagkeuze	Schijf van Vijf
Water, koffie, thee ☐ Koffie met suiker ☐ Koffie met kofficreamers ☐ Thee met suiker Zuiveldranken ☐ Volle melk ☐ Chocolademelk ☐ Smoothies met zuivel en fruit of groente Frisdranken en sappen ☐ Suikerhoudende frisdranken ☐ (Verse)(fruit)sappen ☐ Energie- en sportdranken ☐ Smoothies Bier, wijn, sterke drank ☐ Bier ☐ Wijn ☐ Sterke drank ☐ Alcoholvrije varianten (0.0)	Water, koffie, thee ☐ Koffie met volle melk zoals cappuccino, café latte Zuiveldranken Frisdranken en sappen ☐ Frisdranken light	☐ Water ☐ Thee zonder suiker ☐ Koffie zonder suiker ☐ Magere melk ☐ Halfvolle melk ☐ Plantaardige dranken zoals sojadranken ☐ (Mineraal)water met een smaakje en/of koolzuur (prik)

Tel-hulp

Hoeveel ongezondere dranken bied je uitgesteld aan

Hoeveel gezondere dranken bied je uitgesteld aan:

Water, koffie, thee	1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100	1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100
Zuiveldranken	1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100	1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100
Frisdranken, sappen, energiedranken	1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100	1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100
Bier, wijn, sterke drank	1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100	

CONCLUSIE

Bied je weinig of veel gezondere dranken aan?

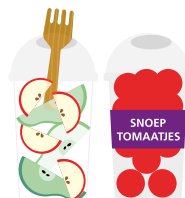
☐ (Bijna) geen gezondere keuzes
 ☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze
 ☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze
 ☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Als je alcohol verkoopt, bied je dan ook een alcoholvrije (0.0) variant aan?

☐ Geen 0.0 variant
 ☐ We bieden ook een 0.0 variant aan

SNACKS

Welke snacks bied je aan?

Dit zijn de gezondere keuzes

Weekkeuze	Dagkeuze	Schijf van Vijf
Zoete of hartige snacks, zoals: ☐ Gevulde koeken, stroopwafels, andere koeken ☐ Zakje snoep ☐ (Muesli) repen ☐ Taart en gebak ☐ Chips, popcorn ☐ Pannenkoeken of poffertjes van (witte) bloem ☐ Roomijs ☐ Friet ☐ Bladerdeeg- en frituursnacks ☐ Kleinere portiegroottes van weekkeuzes. Bijvoorbeeld van taart, friet of ijs	Die voldoet aan de dagkeuze criteria, bijvoorbeeld: ☐ Klein zakje snoepjes ☐ Kleine mueslireep ☐ Waterijsje Kleine gerechten met Schijf van Vijf-producten, eventueel met 1 of 2 dagkeuzes, zoals een eetlepel saus of 1 gram (mespuntje) zout. Voorbeelden: ☐ Snackgroenten (Schijf van Vijf), eventueel met een dipsausje op basis van halfvolle zuivel met kruiden of mayonaise (dagkeuze) ☐ Een bruine tosti met 30+ kaas en tomaat (Schijf van Vijf), eventueel met een lepel ketchup (dagkeuze) ☐ Een stuk groente-omelet (Schijf van Vijf), eventueel met een snufje zout (dagkeuze) ☐ Halfvolle yoghurt met fruit en ongezoeten noten (Schijf van Vijf), eventueel met en een lepel honing (dagkeuze) ☐ Verse groentesoep met geraspte 30+ kaas (Schijf van Vijf), eventueel met een mespuntje van een bouillonblokje (dagkeuze) ☐ Friet uit de oven of airfryer (Schijf van Vijf), met eventueel een snufje zout (dagkeuze) of een lepel frietsaus (dagkeuze)	Alternatieven met 100% Schijf van Vijf-producten, bijvoorbeeld: ☐ Snackgroenten ☐ Stuk fruit of fruitsalade ☐ Popcorn zonder zout of suiker ☐ Een portie (20g) gedroogd fruit zonder toegevoegd suiker, zoals rozijnen, dadels en pruimen ☐ Noten, zaden of pitten zonder zout of suiker (max 25 gram) ☐ IJsjes van 100% bevroren fruit en/of halfvolle zuivel

Tel-hulp

Hoeveel ongezondere producten/
verpakkingen bied je uitgesteld aan

Hoeveel gezondere producten/
verpakkingen bied je uitgesteld aan

☐ 1-5	☐ 6-10	☐ 11-15	☐ 16-20	☐ 21-30	☐ 31-50	☐ 51-99	☐ >100	☐ 1-5	☐ 6-10	☐ 11-15	☐ 16-20	☐ 21-30	☐ 31-50	☐ 51-99	☐ >100

CONCLUSIE

Bied je weinig of veel gezondere snacks?

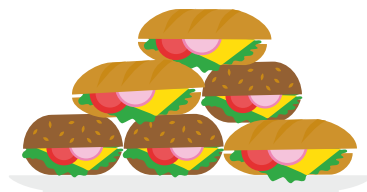
- ☐ Vooral weekkeuzes   ☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze   ☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze   ☐ Vooral gezondere keuzes

Als je weekkeuzes verkoopt, bied je dan ook kleinere porties daar van aan?

- ☐ Geen kleinere porties van weekkeuzes   ☐ Wel kleinere porties van weekkeuzes

BELEGDE BROODJES

Een gezonder belegd broodje...

...bevat deze onderdelen:

- ☐ Volkoren- of bruinbrood
- ☐ Belegd met (combinaties van) groente, fruit, licht zuivelspread, vis, 30+ kaas, mozzarella, ei, 100% pindakaas of notenpasta
- ☐ Margarine of halvarine uit een kuipje (mag je ook los aanbieden) en/of bereid met vloeibaar bak- en braadvet

en eventueel aangevuld met:

- ☐ Eén dagkeuze. Denk aan bijvoorbeeld:
Maximaal 1 eetlepel topping, saus, broodsalade (zoals selleriesalade) of hummus
1 plakje ham of kipfilet, of combinaties (zoals ½ plakje ham en stukjes augurk)
Maximaal 0,5 gram (snufje) toegevoegd zout

Tel-hulp

Hoeveel ongezonere belegde broodjes
bied je uitgestald aan

Hoeveel gezondere belegde broodjes
bied je uitgestald aan

1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100

1-5 6-10 11-15 16-20 21-30 31-50 51-99 >100

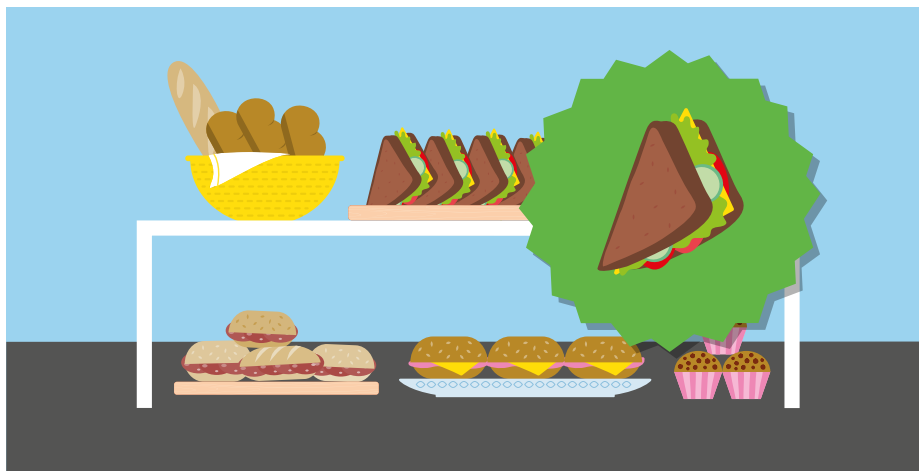
CONCLUSIE

Bied je weinig of veel gezondere belegde broodjes aan?

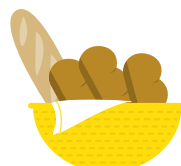
- ☐ (Bijna) geen gezondere keuzes
- ☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze
- ☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze
- ☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Meer plantaardig eten is gezond en goed voor het milieu. Bied je ook vegetarische broodjes aan, zonder vlees of met alleen plantaardig beleg?

- ☐ Geen keuze zonder vlees en/of geen plantaardige keuze
- ☐ Ten minste één keuze zonder vlees en/of een plantaardige keuze
- ☐ Meer dan de helft is een keuze zonder vlees en/of een plantaardige keuze

LOSSE BROODSOORTEN

Welke losse broodsoorten bied je zichtbaar aan?

Dit zijn de gezondere keuzes

Weekkeuze	Dagkeuze	Schijf van Vijf
☐ Witte harde of zachte bolletjes of broodjes ☐ Krentenbol ☐ Croissant ☐ Wraps van (witte) bloem ☐ Wit Turks brood ☐ Bagels	☐ Witte boterham ☐ Sneetje wit stokbrood ☐ Beschuit ☐ Cracker van tarwebloem ☐ Rijstwafel	☐ Bruine en volkoren boterhammen en broodjes (zoals harde en zachte bolletjes, stokbrood, triangel, pistolet, Turks brood) ☐ Volkoren crackers ☐ Volkoren pitabrood ☐ Meergranen rijstwafels ☐ Volkoren wraps

Tel-hulp

Hoeveel ongezondere losse broodsoorten bied je uitgestald aan

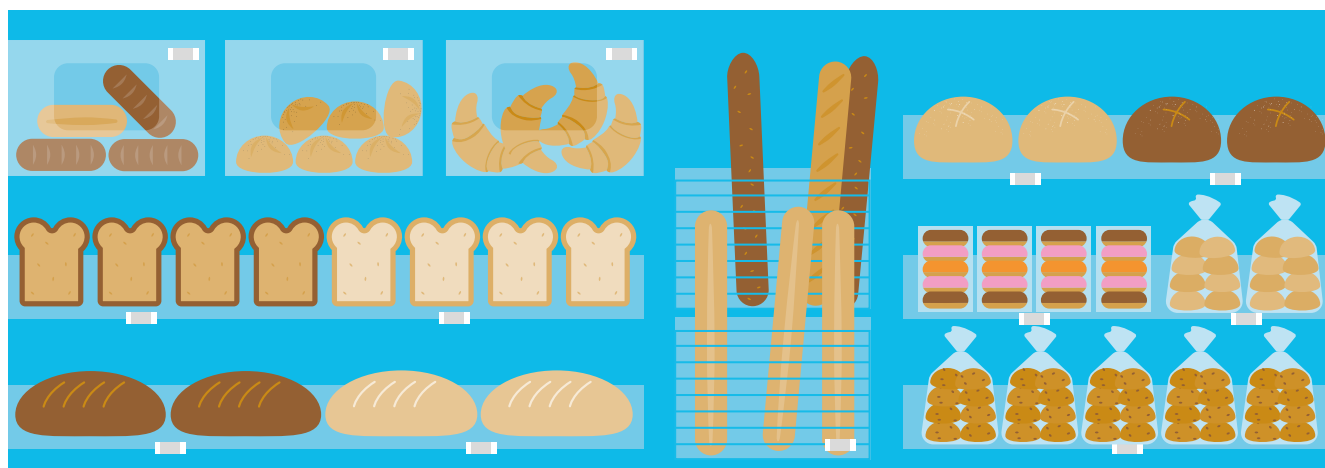
Hoeveel gezondere losse broodsoorten bied je uitgestald aan

1-5	6-10	11-15	16-20	21-30	31-50	51-99	>100	1-5	6-10	11-15	16-20	21-30	31-50	51-99	>100

CONCLUSIE

Bied je weinig of veel gezondere broodsoorten aan?

☐ Alleen weekkeuzes
 ☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze
 ☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze
 ☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

LOS BELEG

Dit zijn de gezondere keuzes

Weekkeuze	Dagkeuze	Schijf van Vijf
☐ Bewerkt en vet vlees zoals - Salami en rauwe ham, (braad)worst - Gehaktbal en hamburger - Shoarma - Kroket en frikadel ☐ Brie, 48+ kaas, feta ☐ Pindakaas met zout of suiker ☐ Chocoladepasta	☐ Hummus ☐ Hagelslag ☐ Vruchtenspread, jam, appelstroop, honing ☐ 1 plakje ham, kipfilet, boterham- worst, kalkoenfilet (vleeswaren) ☐ 1 knakworstje, 1 falafelballetje	☐ Groente zoals sla, tomaat, paprika, aubergine ☐ Fruit zoals aardbei, banaan, ananas ☐ Vis zoals makreel, sardines, (gerookte) zalm ☐ 100% pindakaas, notenpasta ☐ Ei (gekookt, omelet) ☐ 20+ / 30+ kaas, mozzarella, geitenkaas, light zuivelspread ☐ 100% groente- en fruitspread

Tel-hulp

Hoeveel ongezonere losse
belegsoorten bied je uitgestald aan

☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21-30 ☐ 31-50 ☐ 51-99 ☐ >100

Hoeveel gezondere losse
belegsoorten bied je uitgestald aan

☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21-30 ☐ 31-50 ☐ 51-99 ☐ >100

CONCLUSIE

Bied je weinig of veel gezond los beleg aan?

- ☐ (Bijna) geen
gezondere keuzes   ☐ Minder dan de helft is
een gezondere keuze   ☐ Meer dan de helft is
een gezondere keuze   ☐ (Bijna) alleen
gezondere keuzes

Meer plantaardig eten is gezond en goed voor het milieu. Bied je ook vegetarisch of plantaardig beleg aan?

- ☐ Geen vegetarische
of plantaardige
keuze   ☐ Ten minste één
vegetarische of
plantaardige keuze   ☐ Meer dan de helft is
een vegetarische of
plantaardige keuze

GERECHTEN

Denk aan alle type gerechten die je aanbiedt voor de verschillende maaltijdmomenten gedurende de dag, zoals koude en warme gerechten, soepen, salades, voorgerechten en toetjes. We maken onderscheid tussen kleine en hoofdmaaltijden, en bij-, voor- en nagerechten.

Een kleine gezondere maaltijd...

...bevat deze onderdelen:

- ☐ Minimaal 75 gram groente
- ☐ Volkoren graanproducten, zoals volkorenpasta, zilvervliesrijst, volkoren bulgur, volkoren couscous, volkoren quinoa, en volkorenbrood
- En/of:
Aardappelen
- En/of:
Peulvruchten zoals bruine bonen, kikkererwten en linzen
- ☐ Bereid met vloeibaar bak- en braadvet of olie.

en eventueel aangevuld met:

- ☐ Vis
- Of:
Een vegetarisch product zoals peulvruchten, tofu, tempé, ei, noten en vegetarische burgers, reepjes, balletjes¹
- Of:
Mager vlees²
- ☐ Eén of twee dagkeuzes, denk aan maximaal 2 eetlepels saus of topping of maximaal 1 gram (mespuntje) toegevoegd zout

Een gezondere hoofdmaaltijd...

...bevat deze componenten:

- ☐ Minimaal 150 gram groente
- ☐ Volkoren graanproducten, zoals volkorenpasta, zilvervliesrijst, volkoren bulgur, volkoren couscous, volkoren quinoa, en volkorenbrood
- En/of:
Aardappelen
- En/of:
Peulvruchten zoals bruine bonen, kikkererwten en linzen
- ☐ Bereid met vloeibaar bak- en braadvet of olie.
- ☐ Vis
- Of:
Een vegetarisch product zoals peulvruchten, tofu, tempé, ei, noten en vegetarische burgers, reepjes, balletjes¹
- Of:
Mager vlees²

en eventueel aangevuld met:

- ☐ Eén of twee dagkeuzes, denk aan maximaal 2 eetlepels saus of topping of maximaal 1 gram (mespuntje) toegevoegd zout

¹ Producten die voldoende ijzer ($\geq 0,8$ mg/100 g), vitamine B12 ($\geq 0,24$ mcg/100 g) en/of vitamine B1 ($\geq 0,06$ mg/100 g) en eiwit (≥ 20 en%) bevatten en niet te veel zout ($\leq 1,125$ g/100 g)

² Onbewerkt, zoals kip, varkens- en runderlappen en (extra) mager gehakt

Gezondere bij-, voor-, en nagerechten...

...bestaan uit:

☐ Schijf van Vijf-producten

en eventueel aangevuld met:

☐ Eén of twee dagkeuzes

CONCLUSIE

Bied je weinig of veel gezondere maaltijden/gerechten aan?

Kleine maaltijden

☐ (Bijna) geen
gezondere keuzes

☐ Minder dan de helft is
een gezondere keuze

☐ Meer dan de helft is
een gezondere keuze

☐ (Bijna) alleen
gezondere keuzes

Hoofdmaaltijden

☐ (Bijna) geen
gezondere keuzes

☐ Minder dan de helft is
een gezondere keuze

☐ Meer dan de helft is
een gezondere keuze

☐ (Bijna) alleen
gezondere keuzes

Bij-, voor- en nagerechten

☐ (Bijna) geen
gezondere keuzes

☐ Minder dan de helft is
een gezondere keuze

☐ Meer dan de helft is
een gezondere keuze

☐ (Bijna) alleen
gezondere keuzes

Meer plantaardig eten is gezond en goed voor het milieu. Bied je ook maaltijden/gerechten aan zonder vlees of met alleen plantaardige keuze?

Kleine maaltijden

☐ Geen keuze zonder
vlees en/of geen
plantaardige keuze

☐ Ten minste één keuze
zonder vlees en/of
een plantaardige keuze

☐ Meer dan de helft is een
keuze zonder vlees en/of
een plantaardige keuze

Hoofdmaaltijden

☐ Geen keuze zonder
vlees en/of geen
plantaardige keuze

☐ Ten minste één keuze
zonder vlees en/of
een plantaardige keuze

☐ Meer dan de helft is een
keuze zonder vlees en/of
een plantaardige keuze

Bij-, voor- en nagerechten

☐ Geen keuze zonder
vlees en/of geen
plantaardige keuze

☐ Ten minste één keuze
zonder vlees en/of
een plantaardige keuze

☐ Meer dan de helft is een
keuze zonder vlees en/of
een plantaardige keuze

AUTOMATEN

Wat heb je in de automaat? Frisdranken, koffie, thee, snacks of een combinatie? Bekijk het aanbod eens met het oog op de voorbeelden van gezondere keuzes hierboven. Kijk per automaat, tel alleen de voorste producten.

CONCLUSIE

Bied je weinig of veel gezondere keuzes aan in de automaat?

Automaat 1

☐ (Bijna) geen gezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Automaat 2

☐ (Bijna) geen gezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Automaat 3

☐ (Bijna) geen gezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

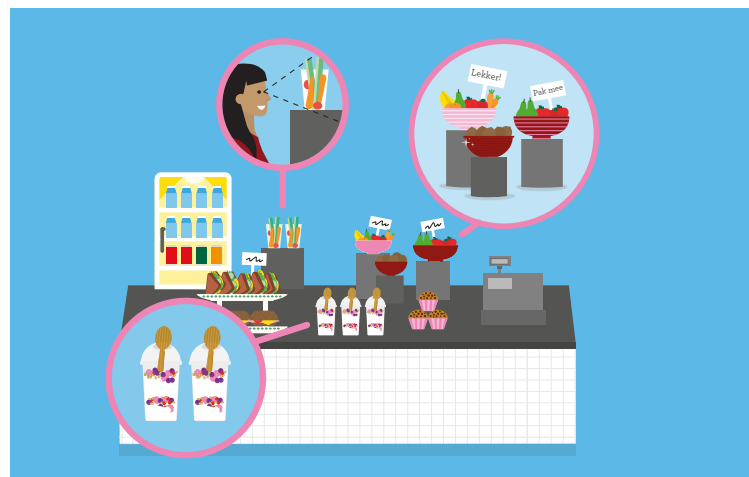
Automaat 4

☐ (Bijna) geen gezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

PRESENTATIE

De manier waarop je eten en drinken aanbiedt, heeft invloed op de verkoop ervan. In een gezondere eet-omgeving stimuleer je de gezondere keuzes door ze opvallend aan te bieden en te plaatsen. Opvallende plaatsen zijn bijvoorbeeld: vooraan op de looproute, op ooghoogte, op een verhoging, binnen handbereik of op andere plekken van een balie die het eerste in het oog springen. We geven de tip om zeker groente en fruit opvallend te plaatsen. Ook in je promotie en reclame-uitingen kun je de gezonde keuze voorop stellen.

PRESENTATIE- EN VERKOOPTECHNIKEN

Hieronder noemen we allerlei technieken die mensen kunnen helpen gezonder te kiezen. Hoe meer technieken je inzet, hoe beter!

	n.v.t.	Nee	Soms	Ja
Op (vrijwel) alle opvallende plaatsen staan alleen gezondere keuzes	☐	☐	☐	☐
We bieden gratis kraanwater aan	☐	☐	☐	☐
Groente en fruit bieden we aan op een manier dat ze makkelijk te eten zijn, bijvoorbeeld schoongemaakt en voorgesneden	☐	☐	☐	☐
Met lagere prijzen stimuleren we gezondere keuzes	☐	☐	☐	☐
We promoten alléén gezondere, vegetarische en plantaardige keuzes (bijvoorbeeld acties en kortingen)	☐	☐	☐	☐
Vegetarische gerechten/opties hebben een lagere prijs dan vergelijkbare vleesgerechten/opties	☐	☐	☐	☐
De prijs van verschillende porties is altijd in verhouding met de hoeveelheid (bijvoorbeeld een halve portie voor de halve prijs)	☐	☐	☐	☐
(In de wachtrij) bij de kassa staan alleen gezondere keuzes	☐	☐	☐	☐
(In de wachtrij) bij de kassa bieden we geen eten en drinken aan	☐	☐	☐	☐
Gezondere keuzes zijn in de meerderheid op de menukaart/prijslijst	☐	☐	☐	☐
Op de menukaart/prijslijst zijn de vegetarische en plantaardige keuzes duidelijk herkenbaar tussen de andere gerechten	☐	☐	☐	☐
Bij gerechten bieden we verschillende portiegroottes van hetzelfde gerecht aan	☐	☐	☐	☐
De kleine(re) portie is de standaard	☐	☐	☐	☐
We hebben afspraken over schenktijden van alcohol	☐	☐	☐	☐

AUTOMATEN

Ook in automaten helpt het om de gezondere keuzes opvallend te plaatsten: dus gezond bovenaan en zoveel mogelijk op ooghoogte.

Wat is er zichtbaar in de bovenste helft van elke automaat?

Automaat 1

☐ Vooral of alleen maar ongezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Automaat 2

☐ Vooral of alleen maar ongezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Automaat 3

☐ Vooral of alleen maar ongezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Automaat 4

☐ Vooral of alleen maar ongezondere keuzes	☐ Minder dan de helft is een gezondere keuze	☐ Meer dan de helft is een gezondere keuze	☐ (Bijna) alleen gezondere keuzes

Als je weekkeuzes verkoopt in de automaat, bied je dan ook kleinere porties daar van aan?

☐ Geen kleinere porties van weekkeuzes	☐ Wel kleinere porties van weekkeuzes

BEELD- & RECLAMEMATERIAAL EN SPONSORING

Geef hieronder aan wat er zoal te zien is op beeld- en reclamemateriaal voor eten en drinken (inclusief merknamen en logo's). Denk bijvoorbeeld aan:

- prijslijsten, posters, prullenbakken, tafelbordjes en (digitale) schermen.
- bij uitgiftepunten en balies, op toegangskaartjes en e-tickets, op de (bestel)website, in de digitale nieuwsbrief en e-mails.
- sponsoruitingen vlaggen, banieren en reclameborden.
- het noemen van de naam van partijen/merken met een ongezond imago (bijvoorbeeld een fastfoodketen of een frisdrank- of snoepfabrikant) in de naam van het evenement.

	Nee	Ja
Zichtbare sponsoring van partijen/merken met een ongezond imago (bijvoorbeeld een fastfoodketen of een frisdrank- of snoepfabrikant) is afwezig	☐	☒
Als je een evenement organiseert, dan staat er in de naam van je evenement geen partij of merk genoemd met een ongezond imago	☐	☒
Als de sponsor eten of drinken weggeeft of verkoopt, dan is dat een gezondere keuze	☐	☒

AUTOMATEN

	Nee	Ja
Merknamen en productafbeeldingen op de buitenkant van alle automaten zijn van Schijf van Vijf-producten, non-food of neutraal	☐	☒

WAT WORDT DE VOLGENDE STAP?

Je hebt nu je aanbod en presentatie in kaart gebracht. Je ziet waar je al heel goed bezig bent. Wil je een volgende stap zetten? We geven wat ideeën.

- Zorg dat in ieder geval groente, fruit en water goed beschikbaar zijn.
- Kies een productcategorie waar je nog kunt verbeteren. Start bijvoorbeeld met de belegde broodjes of de dranken. Bied bijvoorbeeld naast witbrood ook volkorenbrood aan, zet minder gesuikerde frisdranken neer of bied alleen dranken zonder suiker aan.
- Kies één of meer presentatietechnieken die je wil gaan inzetten om de gezondere keuze te stimuleren.
- Kijk naar je beeld- en reclamemateriaal en laat voortaan méér gezond eten en drinken zien.

Kies steeds een behapbare stap. Het hoeft niet in één keer perfect.

LET JE OP VOEDSELVERSPILLING?

Voedselverspilling is zonde van het geld en de moeite en slecht voor het milieu. Het doel in Nederland is de voedselverspilling in 2030 minimaal te halveren. Doe jullie ook mee?

Geef van onderstaande maatregelen aan of je ze inzet om voedselverspilling te verminderen.

	Nee	Ja
We meten onze voedselverspilling	☐	☐
We passen onze inkoopprocessen aan om verspilling te voorkomen	☐	☐
Het assortiment/de menukaart is beperkt, zodat we van versproducten geen grote voorraden aan hoeven te houden	☐	☐
De aangeboden hoeveelheden stemmen we af op de verwachte vraag per dag (weer, vakanties, bezetting, omgeving)	☐	☐

Vul dit in als je verse en/of bereide producten hebt:

We gebruiken reststromen in gerechten, zoals soep en omelet. Of we gebruiken oud brood in andere toepassingen (tosti, croutons)	☐	☐
Bij gerechten bieden we verschillende portiegroottes van hetzelfde gerecht aan	☐	☐
Verse en bereide producten die weekkeuzes zijn (met een beperkte presentatieduur ongekookt of warm) maken we alleen in kleine hoeveelheden of op aanvraag klaar	☐	☐
Verse en bereide producten (met een beperkte presentatieduur ongekookt of warm) vullen we vanaf een bepaald tijdstip richting sluitingstijd niet meer aan	☐	☐
Verse en bereide producten (met een beperkte presentatieduur ongekookt of warm) bieden we vanaf een bepaald tijdstip richting sluitingstijd met minimaal 25% korting aan	☐	☐

Je hebt nu in kaart gebracht wat jullie doen om voedselverspilling te voorkomen. Wat wordt je volgende stap?

